

DISKRIMINERINGSNEMNDA

Offentlig versjon

Sak 2023/610

Hafrsfjord sokn v/Stavanger kirkelige fellesråd

mot

Ren Glede Renhold LTD

Vedtak av 1. juli 2024 fra Diskrimineringsnemnda, sammensatt av følgende medlemmer:

Reidun Wallevik (nemndleder)

Maria Mirijanyan

Erik Eldjarn

Postadresse
Diskrimineringsnemnda
Kaigaten 9
5015 Bergen

Telefon
(+47) 909 33 125

E-post
post@diskrimineringsnemnda.no

Hjemmeside
www.diskrimineringsnemnda.no

Saken gjelder spørsmål om diskriminering på grunn av religion og livssyn fordi en menighet i Den norske kirke fikk avslag på en forespørsel om vindusvask fordi vaskebyrået ikke ville ta på seg oppdrag på bygninger for trossamfunn.

Bakgrunn for saken

Hafrsfjord menighet er en menighet i Den norske kirke, beliggende i Ytre Stavanger prosti i Stavanger bispedømme.

Soknet er den geografiske rammen om menigheten og utgjør et eget rettssubjekt med rettigheter og forpliktelser. Soknet er part i avtaler med private og offentlige myndigheter og har partsstilling overfor domstoler og andre myndigheter. Menighetsrådet opptre på vegne av soknet, når myndigheten ikke er lagt til kirkelig fellesråd i medhold av lov. Det enkelte menighetsråd kan etter lovverket overlate oppgaver, som for eksempel vedlikehold av menighetshus, til kirkelig fellesråd etter avtale.

Hafrsfjordsenteret er menighetshuset i Hafrsfjord sokn, som ikke må forveksles med en kirke.

Daglig leder A i Hafrsfjord menighet lønnes over fellesrådets budsjett og har Stavanger kirkelige fellesråd som arbeidsgiver.

Ren Glede Renhold er et norskregistrert utenlandsk foretak (NUF), som er et selskap i Storbritannia. B er oppført både som styrets leder og som daglig leder for selskapet og for den norske delen av det. Formålet med selskapet er hovedsakelig renhold, med hovedvekt på vinduspuss både til private og bedriftskunder.

Den 14. april 2023 sendte daglig leder i Hafrsfjord menighet A en e-post til Ren Glede Renhold og etterspurte pristilbud på utvendig vindusvask av Hafrsfjordsenteret. Senere samme dag fikk hun følgende svar fra C i Ren Glede Renhold:

«Takk for henvendelsen. Normalt sett skulle vi gjerne ha gitt en pris på adressen du etterspør, men i dette tilfellet må vi dessverre takke nei. Av hensyn til noen av våre ansatte ønsker vi å holde oss strengt nøytrale både religiøst og politisk, og ber derfor om forståelse for at vi står over denne jobben. Ber om forståelse for dette, og håper det løser seg for deg på annet vis.»

A svarte da følgende tilbake:

«Takk for svar. Da vil jeg gjerne også avslutte mitt private kundeforhold hos dere. Jeg kan ikke akseptere slike diskriminerende holdninger fra et profesjonelt firma. Mvh A»

Den 16. april 2023 fulgte B i Ren Glede Renhold opp med følgende svar til A:

«Det er selvsagt helt opp til deg. Det er absolutt ikke intensjonen å diskriminere, men å ta hensyn til at arbeid på religiøse bygninger bryter med samvittigheten hos noen – meg selv inkludert. Så jeg beklager at det ikke faller i smak, men jeg kan ikke gjøre noe med det. Da avslutter vi arbeidet i [adresse].»

Stavanger kirkelige fellesråd klaget saken inn for Diskrimineringsnemnda 7. juli 2023. Etter vanlig saksforberedelse ble saken behandlet i nemndas møte 6. juni 2024 i Statens Hus i Bergen og via videokonferanse. Nemnda var satt med nemndleder Reidun Wallevik og nemndmedlemmene Maria Mirijanyan og Erik Eldjarn (møtte via videokonferanse). Sekretariatet var representert ved Kristine F. Sandven (møteleder), Monica Hox og Kristian Skjeldal.

Partenes argumenter

En kort oppsummering av argumentene fra Stavanger kirkelige fellesråd v/advokat Ingrid Tenfjords argumenter:

Ren Glede Renhold har diskriminert Hafrsfjord sokn på grunn av religion og livssyn.

Avslaget betyr at daglig leder A ble diskriminert på de nevnte grunnlagene. Det er personlig belastende for en ansatt å skulle fronte en diskrimineringsklage som spinner ut av en sak i et arbeidsforhold, og kirkelig fellesråd vil som arbeidsgiver og representant for Hafrsfjord sokn klage inn saken til Diskrimineringsnemnda. Fellesrådet representerer også soknet med grunnlag i avtaleforholdet med menighetsrådet om drift og vedlikehold av Hafrsfjordsenteret. Det har også prinsipiell interesse å få avklart diskrimineringsvern for trossamfunn/juridiske personer og deres ansatte og medlemmer. KA representerer alle de kirkelige fellesrådene i Den norske kirke.

Dersom forskjellsbehandlingen vurderes som lovlig, vil det kunne føre til en uheldig utvikling. Kirkelig fellesråd har ansvaret for bygninger i den lokale kirke innenfor sitt ansvarsområde, og fellesrådet har som organisasjon ikke egne ansatte som kan dekke alle behov i tilknytning til dette. Det er derfor behov for å leie inn hjelp, som i dette tilfellet. Dersom andre firmaer opptrer som Ren Glede Renhold, vil dette kunne føre til problemer for ivaretagelsen av fellesrådets driftsansvar og for vedlikehold av bygninger i regi av tros- og livssynssamfunn generelt sett. Holdningen som Ren Glede Renhold gir uttrykk for, vil også kunne føre til en utvikling der samfunnet blir mindre livssynsåpent enn i dag.

En kort oppsummering av Ren Glede Renholds argumenter:

Ren Glede Renhold har ikke brutt diskrimineringsforbudet. Det er fysiske personer som har diskrimineringsvern etter likestillings- og diskrimineringsloven, og Hafrsfjord sokn er en juridisk person som ikke omfattes av vernet.

Selv om også en organisasjon eller et foretak kan påberope seg diskrimineringsvern i visse tilfeller, er forutsetningen da at det er en fysisk person som kunne ha påberopt seg det aktuelle diskrimineringsgrunnlaget. Det er ikke tilfelle her. A var en ansatt som henvendte seg på vegne av kirken. Det fremstår som kunstig at hun påberoper seg diskriminering på grunn av religion eller livssyn. A var allerede privat kunde hos Ren Glede Renhold, og at hun valgte å avslutte sitt kundeforhold var et eget valg. Ren Glede Renhold legger seg ikke opp i kundens religiøse eller livssynsmessige ståsted, men har snarere lagt seg på en nøytral linje slik at de ikke påtar seg oppdrag på religiøse bygg.

Ren Glede Renhold har uansett ikke forskjellsbehandlet Hafrsfjord sokn. Praksisen deres har gått ut på å holde seg nøytrale, og det har ingen betydning at menigheten tilhører Den norske kirke. Ren Glede Renhold ville ha svart det samme dersom det hadde vært en annen religiøs organisasjon som hadde henvendt seg. Forskjellsbehandlingen ville eventuelt ha vært indirekte etter likestillings- og diskrimineringsloven § 8.

Forskjellsbehandlingen ville uansett være lovlig fordi den er saklig, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

For det første er forskjellsbehandlingen saklig fordi Ren Glede Renhold har en ansattgruppe med ulik bakgrunn og ulikt religiøst eller livssynsmessig ståsted, og de er bare 14 ansatte. Flere av de ansatte har informert daglig leder om at de ikke ønsker å utføre oppdrag på religiøse bygninger av samvittighetsgrunner. Av hensyn til arbeidstakerne har Ren Glede Renhold derfor lagt seg på en linje der de er nøytrale. Dette innebærer at de takker nei til oppdrag på religiøse bygninger. Daglig leder har både rett og plikt til å lytte til de ansattes samvittighet og religiøse overbevisning. Det vises i denne sammenheng til NOU 2016: 13 – Samvittighetsfrihet i arbeidslivet. Begrunnelsen for å ikke påta seg oppdrag på religiøse bygg er å beskytte de ansattes tanke, samvittighets- og religionsfrihet. Dette er beskyttet både av EMK. Art. 9 og Grunnloven § 16 og er et av grunnelementene i et demokratisk samfunn.

Forskjellsbehandlingen er også nødvendig. Bygninger spiller en viktig rolle i mange religioner, da de fungerer som steder for religiøse samlinger, ritualer og tilbedelse, slik som bønnemøter. De har også en ren symbolsk betydning. Dette er også aktuelt for Hafrsfjordsenteret hvor det for eksempel gjennomføres tidebønn og familiegudstjenester ifølge menighetens nettside. Organiseringen av arbeidet i Ren Glede Renhold ved at det ikke er den samme som mottar bestillingen som står for utføringen av et oppdrag, innebærer også at det er

nødvendig å ha en konsekvent linje. Dette er også nødvendig av hensyn til tredjeparter for å unngå at de påtar seg et oppdrag som de likevel ikke kan utføre.

Forskjellsbehandlingen er heller ikke uforholdsmessig inngripende. Stavanger kirkelige fellesråd har gjennom KA uttalt i en artikkel publisert av NRK 22.07.2023 at den praktiske betydningen av å bli nektet vindusvask er liten. Det finnes også mange firmaer som tilbyr vindusvask og tilhørende tjenester i Stavanger-området, slik at det ikke skulle by på noe problem å finne et annet firma.

Adgangen til lovlig forskjellsbehandling er noe videre for indirekte forskjellsbehandling enn for direkte forskjellsbehandling. Dette må det også legges vekt på.

Nemndas syn på saken

Nemnda avviser klagen.

Sakens rettslige utgangspunkt

Det er forbudt å diskriminere på grunn av blant annet religion og livssyn, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 6. Diskriminering er direkte eller indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter §§ 9, 10 eller 11.

Direkte forskjellsbehandling er når «en person» behandles dårligere enn andre blir, har blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, på grunn av religion og livssyn, jf. § 7. Indirekte forskjellsbehandling er enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som vil stille «personer» dårligere enn andre, på grunn av religion og livssyn, jf. § 8.

Med «person» og «personer» menes her fysiske personer, ikke juridiske personer, det vil si foretak, organisasjoner m.v. I den tidligere diskrimineringsloven om etnisitet omfattet diskrimineringsvernet også juridiske personer, mens likestillingsloven, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering kun gjaldt fysiske personer. I Prop. 81 L (2016-2017) foreslo departementet at den nye likestillings- og diskrimineringsloven bare skulle omfatte fysiske personer uansett diskrimineringsgrunnlag.

Etter innhenting av høringsuttalelser uttalte departementet på side 79 i proposisjonen:

«Departementet fastholder forslaget i høringsnotatet om at kun fysiske personer skal ha et diskrimineringsvern etter likestillings- og diskrimineringsloven. [...] Diskrimineringsvernet er gitt for å verne mennesker mot usaklig forskjellsbehandling på grunn av bestemte forhold

ved sin person. Ved å gi juridiske personer et diskrimineringsvern beveger man seg bort fra det menneskerettslige utgangspunktet, som er å verne enkeltindivider.»

Videre fremgår følgende på side 80:

«Diskrimineringslovgivningen verner også mot indirekte diskriminering. Dersom juridiske personer skal kunne påberope seg å bli stilt dårligere på grunn av nøytrale regler som faktisk stiller foretaket dårligere enn andre på grunn av sin tilknytning til personer med kjennetegn som er vernet av diskrimineringslovgivningen, vil ansvaret kunne bli uforutsigbart og potensielt vidtgående.»

Den konkrete vurderingen

Nemnda skal således ta stilling til om klager har diskrimineringsvern.

Nemnda tar utgangspunkt i at det er Hafrsfjord sokn representert ved Stavanger kirkelige fellesråd som er oppgitt som klager, og det var også soknet som fikk avslag på henvendelse om tilbud på vindusvask. Soknet er en juridisk person, og organet som her opptrer på vegne av soknet, representerer derfor ikke et rettssubjekt som har diskrimineringsvern.

Videre begrunnes klagen med utgangspunkt i tilbakemeldingen som ble gitt fra Ren Glede Renhold til daglig leder A da hun henvendte seg på vegne av menigheten for å få pristilbud på utvendig vindusvask av Hafrsfjordsenteret. Argumentasjonen retter seg mot mulige konsekvenser for kirkelige bygninger, kirkeansatte og kirkemedlemmer som holdningen til Ren Glede Renhold er egnet til å skape. Nemnda forstår klagen slik at det er soknet ved kirkelig fellesråd som påberoper seg å ha blitt diskriminert med bakgrunn i de interessene som berørte personer representerer. Både formelt og materielt fremstår klagen etter nemndas syn å gjelde en juridisk person, og likestillings- og diskrimineringsloven kommer derfor ikke til anvendelse.

Nemnda skal avvise en sak dersom vilkårene for å behandle den ikke er oppfylt, jf. diskrimineringsombudsloven § 10 første ledd bokstav b. Nemnda kan fatte vedtak om avvising, jf. § 2a første ledd bokstav c. Siden nemnda har kommet til at klagen gjelder en juridisk person, som ikke er omfattet av diskrimineringsvernet i likestillings- og diskrimineringsloven, avvises saken.

Vedtaket er enstemmig.

Slutning i sak 2023/610

Diskrimineringsnemnda har fattet følgende vedtak:

Saken avvises.

Reidun Wallevik
nemndleder

Erik Eldjarn

Maria Mirijanyan

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.